

ዳኞች:-አልማወ ወሌ

አሊ መሐመድ

ረታ ቶሎሳ

አዳነ ንጉሴ

ሙስጠፋ አህመድ

አመልካች:-ሚ/ር አደም ሐሚድ - ጠበቃ አቶ ኪዳነማርያም ሃጉስ ቀረቡ።

ተጠሪ:-ወ/ሮ ሐናኝ አብዱልቃድር - ጠበቃ ደበበ መንግስቱ ቀረቡ።

መዘገቡን መርምረን የሚከተለውን ፍርድ ሰጥተናል።

ፍርድ

ጉዳዩ የቀረበው አመልካች የፌዴራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት በመዘገብ ቁጥር 137912 ታህሳስ 4 ቀን 2006 ዓ.ም የሰጠው ውሳኔ መሠረታዊ የሕግ ስህተት ያለበት ስለሆነ በሰበር ታይቶ እንዲታረምልኝ በማለት ያቀረቡትን የሰበር አቤቱታ አጣርቶ ለመወሰን ነው። ጉዳዩ ከህፃን ልጅ ማሳደጊያ የሚቆረጥ ገንዘብ መጠን የሚመለከት ክርክር ነው ጉዳዩ በመጀመሪያ የታየው በፌዴራል የመጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት ነው። በሥር ፍርድ ቤት ተጠሪ ከሳሽ አመልካች ተከላሽ በመሆን ተከራክረዋል።

1. የክርክሩ መነሻ ተጠሪ ያቀረበችው ክስ ነው። ተጠሪ /ከሳሽ/ ከተከላሽ /አመልካች/ጋር የነበራት ጋብቻ በፍቺ የፈረሰ መሆኑን ገልጻል ከሳሽና ተከላሽ በጋብቻ ስንፍር ህፃን ሁዳ አደም የተባለች ልጅ ወልደናል። ህፃኗ አንድ ዓመት ከአስር ወሯ ነው። ስለዚህ ለህፃኗ ማሳደጊያ የሚሆን በወር ብር 94,927 /ዘጠና አራት ሺ ዘጠኝ መቶ ሃያ ሰባት ብር /ተከላሽ እንዲከፍል ውሳኔ ይሰጥልኝ በማለት ክስ አቅርባለች። አመልካች በተከላሽነት ቀርበው ከሳሽ የጠየቀችውን ገንዘብ ተከላሽ በየወሩ ለህፃኗ ማሳደጊያ ለመክፈል አልችልም የሚል ክርክር አቅርበዋል። ከሳሽ ተከላሽ ከፍተኛ ገቢ ያላቸው መሆኑን በመግለጽ ስለተከራከሩ የሥር ፍርድ ቤት የተከላሹን ገቢ ለማረጋገጥ የተለያዩ መረጃዎችን ከሚመለከታቸው የመንግስት አካላት ጠይቋል። ከዚህ በተጨማሪ ከሳሽ /ተጠሪ ህፃኗን ለማሳደግ የሚያስፈልጋት የትምህርትና ሌሎች ወጪዎች በሰንጠረዥ መልክ አዘጋጅታ ያቀረበችውን የወጭ ዝርዝር ተመልክቶ ተከላሽ ለሕፃኗ ማሳደጊያ በወር ብር 50,000 /ሃምሳ ሺህ ብር / እንዲከፍል በማለት ውሳኔ ሰጥቷል።
2. በዚህ ውሳኔ ቅር በመሰኘት አመልካች ይግባኝ ለፌዴራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት አቅርበዋል። ይግባኝ ሰሚው ፍርድ ቤት የግራ ቀኙን ክርክር ከሰማ በኋላ ይግባኝ ባይ

/አመልካች / ለህፃኗ ማሳደጊያ በወር 12,000 /አስራ ሁለት ሺ ብር / እንዲከፍል ውሳኔ ሰጥቷል። አመልካች በዚህ ውሳኔ ቅር በመሰኘት መጋቢት 3 ቀን 2006 ዓ.ም የተፃፈ የሰበር አቤቱታ አቅርቧል። አመልካች በኢትዮጵያ የኑሮ ደረጃ አንድ ህፃን ለማሳደግ ከፍተኛ ፍርድ ቤት የወሰነውን ከሚፈለገው መጠን በላይ ነው። የአመልካች ትክክለኛ ገቢ አልተረጋገጠም የፌዴራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት አመልካች ብር 12,000/ አስራ ሁለት ሺህ ብር/ እንዲከፍል የወሰነው ውሳኔውን ከሰጠበት ታህሳስ 4 ቀን 2006 ዓ.ም ጀምሮ ነው። ይህም ማለት ከሐምሌ 19 ቀን 2005 ዓ.ም ጀምሮ አመልካች ለህፃን ማሳደግ ብር 50,000 /ሃምሳ ሺህ ብር / እንዲከፍል የሰጠውን ውሳኔ ሳያሻሽለው አልፎታል። ስለዚህ በሰበር ታይቶ ሊታረም ይገባል በማለት አመልክቷል።

3. ተጠሪ በሰበር አቤቱታው ሚያዝያ 20 ቀን 2006 ዓ.ም ፅሬ ያቀረባቸው መልስ የህፃን ማሳደጊያ ገንዘብ የጠየቅሁት ለህፃኗ የትምህርት ቤት የትራንስፖርት የአልባሃት የቀለብና ሌሎች ወጪዎችን በመዘርዘር ነው። አመልካች በኢትዮጵያ ውስጥ በሚሊዮኖች የሚቆጠር ገቢ በዓመት ያገኘ መሆኑ የኢትዮጵያ ገቢዎችና ጉምሩክ ባለሥልጣን በላከው መረጃ ተረጋግጧል። አመልካች ከኢትዮጵያ ውጭ ከፍተኛ ገቢ የሚያስገኙ የተለያዩ የንግድ ድርጅቶች እና የአክሲዮን ድርሻ ያለው ነው። አመልካች ከሌላ የወለዳቸውን ልጆቹን ከፍተኛ የሆነ ገንዘብ እየከፈለ እያሳደገ ነው። ስለዚህ የአመልካች ውሳኔ ተገቢነት የለውም በማለት ተከራክራለች። አመልካች ግንቦት 7 ቀን 2006 ዓ.ም የተፃፈ የመልስ መልስ አቅርቧል።
4. ከሥር የክርክሩ አመጣጥና በሰበር የቀረበው የፅሁፍ ክርክር ከላይ የተገለፀው ሲሆን እኛም የፌዴራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት ለህፃን ማሳደጊያ አመልካች እንዲከፍል ውሳኔ የሰጠው በሕግ የተመለከቱትን ሁኔታዎች መሠረት በማድረግ ነው ወይስ አይደለም ? የሚውን ጭብጥ በመያዝ ጉዳዩን መርምረናል።
5. ጉዳዩን እንደመረመርነው አመልካች ከተጠሪ ጋር በጋብቻ ተሳታፊ በነበረበት ወቅት ለወለዳት ህፃን ሁዳ አደም ለማሳደግ የሚያስፈልገውን ወጪ የመጋራትና የመሸፈን ግዴታ ያለበት መሆኑ አላከራከረም አመልካችንና ተጠሪ የሚያከራክረው አመልካች ለህፃኗ አስተዳደግ ሊከፍለው የሚገባው የገንዘብ መጠን ነው። ለህፃን ልጅ ማሳደጊያ ቀለብ የመስጠት ግዴታ ያለበት ወላጅ፣ የሚከፍለው የገንዘብ መጠን የሚወስነው እንደባለ ጉዳዩ ሁኔታና እንደ አካባቢው ልምድ የሚስማማውን በመከተል በቀለብ ተቀባዩ ምግብ፣ መኖሪያ፣ ልብስ፣ ጤናውን የሚጠብቅበትና እንደ ሁኔታው ለትምህርት አስፈላጊ የሆኑትን ወጭዎች የሚሸፍን መሆን እንደሚገባው በተሻሻለው የፌዴራል የቤተሰብ አዋጅ ቁጥር 213/92 አንቀጽ 197 አንቀጽ 2 ይደነግጋል። ከዚህ አንፃር ሲታይ አመልካች በኢትዮጵያ ውስጥ በተቋቋመውና የአክሲዮን ባለድርሻ

ከሆኑበት የንግድ ድርጅት በሚሊዮን የሚቆጠር ገቢ በዓመት የሚያገኙ መሆኑን ፍሬ ጉዳይ የማጣራትና ማስረጃ የመመዘን ሥልጣን ባላቸው ፍርድ ቤቶች ተረጋግጧል።

6. ይህም በመሆኑ ህፃኗን ለማሳደግ የሚያስፈልግ፣ የምግብ፣ የመኖሪያ፣ የጤና አጠባበቅና የትምህርት ወጭ ሲታሰብ፣ አንድ ከፍተኛ ገቢ የሚያገኝ በኢትዮጵያ ውስጥ የሚኖር ቤተሰብ፣ ህፃን ልጁን በጥሩ ሁኔታ ለመመገብ፣ በጥሩ መኖሪያ አካባቢ ለማኖርና ጤናው ለመጠበቅ እንዲሁም ጥሩ ትምህርት እንዲያገኝ ለማድረግ የሚያስፈልገውን ወጭ መሠረት በማድረግ ሊወሰን ይገባዋል። ይህም ማለት አመልካች ለህፃኗ ማሳደጊያ የሚከፍለው ገንዘብ ገቢያቸው ስለማይፈቅድላቸው በህፃን አስተዳዳሪ አስፈላጊ የሆኑ የምግብ አይነቶች ንጥረ ነገሮች በተሟላ ሁኔታ ሳይቀርቡ፣ ህፃን ልጆቻቸው በየወቅቱ የጤና ክትትልና ምርመራ ሳይደርጉ ምቹና ዕዳት በጉደለው የመኖሪያ ቤት ውስጥ ህፃን ልጆቻቸው ለማኖርና ለማሳደግ ሁኔታው ያስገደዳቸውን ወላጆች ለህፃን ልጆቻቸው የሚያወጡትን ዝቅተኛ ገንዘብ መሠረት በማድረግ ሊወሰን አይገባውም ከዚህ አንጻር ሲታይ አመልካች ህፃኗን ለማሳደግ ከብር 2000 በላይ አስፈላጊ አይደለም በማለት ያቀረበውን ክርክር አልተቀበልነውም።

7. የአመልካች ከፍተኛ ገቢ ያለው መሆኑ ፍሬ ጉዳይ የማጣራትና ማስረጃ የመመዘን ሥልጣን ባላቸው ፍርድ ቤቶች ተረጋግጧል። አመልካች ገቢውን በተመለከተ በዚህ ሰበር ችሎት ያቀረበው ክርክር በሕገ መንግስቱን አንቀጽ 80 ንዑስ አንቀጽ 3(ሀ) እና የአዋጅ ቁጥር 25/1988 አንቀጽ 20 ለዚህ ችሎት የተሰጠውን ሥልጣን ከግንዛቤ ውስጥ ያስገባ ባለመሆኑ አልተቀበልነውም። በሌላ በኩል የፌዴራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት የወሰነውን የቀሰብ ገንዘብ ህፃኗን መዋለ ህፃናት ለማስገባትና ለማማላለስ ህፃኗን ለጤና ምቹ የሆነ መኖሪያ ቤት ውስጥ ለማኖር ሕፃኗ የተሟላ ምግብ ፣ አልባሳትና መጫወቻ እንዲኖራት ለማድረግ ከሚያስፈልገው መጠን በላይ ስለመሆኑ አመልካች የማስረዳት ግዴታውን አልተወጣም። አመልካች በኢትዮጵያ ሁኔታ አንድ ህፃን ለማሳደግ ከብር 2000 በላይ አስፈላጊ እንደሆነ በጥቅል አገላለፅ ተከራክሯል። ይህም አመልካቹ የህፃኗ አስተዳደግ ስስታዊ ሳይሆን ዝቅተኛ ገቢ ስላላቸው የልጆቻቸውን መሠረታዊ ፍላጎት የማያሟሉና የልጆቻቸውን ፍላጎት ገድበው የሚኖሩ ኢትዮጵያዊያን ቤተሰቦች ልጆቻቸውን በሚያሳድጉበት መንገድ እንዲሆንለት የሚያከራክር መሆኑን የሚያሳይ ነው። ይህ የአመልካች መከራከሪያ በተሻሻለው የቤተሰብ ሕግ አንቀጽ 197 እና አንቀጽ 202 ድንጋጌዎችን መሠረት ያላደረገ በመሆኑ አልተቀበልውም። በዚህ ምክንያት የፌዴራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት ለአመልካች ለህፃኗ አስተዳደግ እንዲከፍል የወሰነው የቀሰብ ገንዘብ መሠረታዊ የሕግ ስህተት የሌለበት ነው በማለት ወስነናል።

ውሳኔ

1. የፌዴራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት የሰጠው ውሳኔ ፀንቷል።
2. በዚህ ፍርድ ቤት ያወጡትን ወጭና ኪሣራ ግራ ቀኝ ለየራሳቸው ይቻሉ።
መዝገቡ ወደ መዝገብ ቤት ይመለስ።

የማይከበብ የአምስት ዳኞች ፊርማ አለበት።

ብ/ግ